

2023-12-06

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2022-01204

Motion – Höj ambitionerna för återbruk när Nacka bygger stad *Inkom den 19 december 2022 av Desha Svenneborg och Lisskulla Zayane m.fl., (MP)*

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Kommunfullmäktige noterar att Nacka kommun arbetar i enlighet med intentionerna i motionen i pågående stadsutveckling, inte minst genom projektet klimatneutrala Nacka. Inom ramen för framtagandet av ett nytt miljö- och klimatprogram kommer även den nuvarande strategin för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen att utvecklas och kompletteras med ett cirkulärt perspektiv. Detta för att stärka och tydliggöra Nacka kommuns ambitioner för återbruk. Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Miljöpartiet inkom 19 december 2022 med en motion avseende höjd ambition för återbruk när Nacka bygger stad. I motionen föreslås att kommunen bör utreda hur cirkulärt byggande och återbruk kan bli en del av Nackas stadsbyggnad genom framtagande av relevanta riktlinjer och krav i stadsbyggnadsprocessen.

I kommunen finns goda exempel på ombyggnations- och återbruksprojekt såsom Järla sjö, Nacka strand och förskolan Panncentralen i Sickla. Kommunen arbetar aktivt med grön finansiering där klimat och cirkulära perspektiv delvis integreras redan idag.

Den 2 maj 2023 beslutade kommunstyrelsen att uppdra åt klimat- och miljödirektören att ta fram ett nytt klimat- och miljöprogram som ersätter nuvarande miljöprogram 2016-2030 (KFKS-2023-00351). Ett nytt klimat- och miljöprogram där Nacka ska uttrycka sina långsiktiga ambitioner och mål inom klimat- och miljöområdet är under framtagande. Inom ramen för det nya miljö- och klimatprogrammet kommer även den nuvarande strategin för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen att utvecklas och kompletteras med ett cirkulärt perspektiv.

Ärendet

Förslagen i motionen

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 19 december 2022 lämnade Desha Svenneborg och Lisskulla Zayane m.fl. (MP) in en motion. I motionen föreslås

- Att kommunen utreder hur cirkulärt byggande och återbruk kan bli en del av Nackas stadsbyggnad genom framtagande av relevanta riktlinjer och krav i stadsbyggnadsprocessen.

I motionen lyfts att Nacka kommun har goda chanser att i avtal och processer efterfråga hus och byggnader med så lågt klimatavtryck och höga miljöambitioner som möjligt. Samt att kommunen kan höja kunskapen om cirkularitet i byggandet där återbruk får ett värde och utsläpp ett pris genom att hitta incitament i stadsbyggandet. Att använda återbruk är både klimatsmart och kan i många lägen också bidra till att en plats behåller delar av sin historia som ett inslag i den gestaltade livsmiljön.

Beredning av motionen

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till kommunstyrelsen via kommunstyrelsens miljöutskott och kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott. Kommunstyrelsens miljöutskott har inkommit med synpunkter samt förslag till beslut vilket redogörs för nedan. Juridik- och kanslistaben har utifrån kommunstyrelsens miljöutskotts synpunkter gjort en samlad bedömning av förslagen i motionen utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Kommunstyrelsens miljöutskotts synpunkter på motionen

Kommunstyrelsens miljöutskott beslutade den 6 december 2023 att föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar att Nacka kommun arbetar i enlighet med intentionerna i motionen i pågående stadsutveckling, inte minst genom projektet klimatneutrala Nacka. Inom ramen för framtagandet av ett nytt miljö- och klimatprogram kommer även den nuvarande strategin för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen att utvecklas och kompletteras med ett cirkulärt perspektiv. Detta för att stärka och tydliggöra Nacka kommuns ambitioner för återbruk. Motionen är därmed färdig behandlad.

Nedan följer enheten för strategiskt klimat- och miljöarbets utredning och bedömning.

Arbetet med klimatfrågan i stadsutvecklingen är under ständig utveckling, det händer mycket och processer och arbetssätt måste utvecklas kontinuerligt. Enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete ställer sig positiva till att integrera återbruk och cirkulära principer i stadsutvecklingen och där med minska klimatpåverkan.

I Nacka kommun finns flera exempel på ombyggnadsprojekt där befintlig bebyggelse omdanats på ett värdeskapande sätt. Exempelvis i Järla sjö där tidigare industrilokaler blivit attraktiva bostäder, i Nacka strand där kontor gjorts om till bostäder och nu senast i panncentralen i Sickla som gjorts om till förskola. Även vid utvecklingen av Älta Centrum undersöker Wallenstam möjligheterna till att spara stomme och återbruka material från befintlig bebyggelse i området.

I kommunen finns även intresse från det lokala näringslivet kopplat till cirkulärt byggande. Bejer byggmaterial har tillsammans med Nacka vatten och avfall drivit ett pilotprojekt inom lagerhållning och försäljning av återbrukat byggmaterial. Något som kan gynna återbruk i stadsbyggnadsprojekten, då tillgång och lagring är utmaningar som lyfts av byggbranschen kopplat till återbruk.

Enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete bedömer att det vore lämpligt att bygga vidare på de fina exemplen som redan finns i kommunen och att de strategiska inriktningarna i miljö- och klimatambitionerna i stadsutvecklingen kan ses över när ett nytt klimat- och miljöprogram finns framtaget. Inom den aktualiseringen kan riktlinjer för cirkulärt byggande och återbruk inkluderas. Vidare föreslås cirkulärt perspektiv och återbruk integreras i översiktsplanens avsnitt klimat- och robusthet, i klimat- och miljöprogrammet samt i kommunens mallar för undersökning om betydande miljöpåverkan samt i detaljplanernas miljöredovisningar.

Pågående arbete kopplat till cirkulärt byggande och återbruk

Ett nytt klimat- och miljöprogram där Nacka ska uttrycka sina långsiktiga ambitioner och mål inom klimat- och miljöområdet är under framtagande. Klimat- och miljöprogrammet ska tydliggöra vilka mål Nacka har på lång sikt och hur kommunens aktiviteter, projekt och andra styrdokument hänger ihop med kommunens långsiktiga klimat- och miljöarbete. Här kan klimatpåverkan och cirkulära principer för stadsutvecklingen ingå.

Nacka arbetar kontinuerligt med klimat- och miljöambitionerna i stadsutvecklingen för att bygga en mer hållbar stad. Det pågår också utveckling av krav i markanvisning och ett exempel på detta är kommande markanvisning i Henriksdalsbacken där lägsta klimatpåverkan från byggande och drift ska vara vinnande. I denna markanvisning föreslås att krav ställs på minskad klimatpåverkan över hela byggnadens livscykel vilket sannolikt kommer att driva cirkulära åtgärder såsom återbruk.

Nacka kan stödja aktörers arbete med återbruk samt minska transportbehov genom att upplåta mark för att möjliggöra logistikcenter, lagring och cirkulär, lokal material- och masshantering. Ett gemensamt logistikcenter för alla byggentreprenörer användes bland annat vid utvecklingen av Hammarby sjöstad. Ett exempel där kommunen önskar praktisera detta är i utvecklingen av Sydöstra Boo. Ett annat exempel där kommunen testat på lokal masshantering är vid byggnation av Nya Gatan.

Nacka kommun deltar genom Viable Cities och projektet Klimatneutrala Nacka i ett nätverk för erfarenhetsutbyte med andra städer. Fokus för Klimatneutrala Nacka är att utveckla arbetssätt som främjar hållbar stadsutveckling där minskad klimatpåverkan från byggnation är en viktig del och där cirkulärt byggande och återbruk är några av lösningarna. Inom ramen för Viable Cities pågår ett arbete med att hitta nya rutiner och arbetssätt för att nå cirkulär stadsutveckling, byggande och återbruk där Nacka kommun deltar.

Arbete inom cirkulärt byggande och återbruk som kan utvecklas

Inom kommunens arbete med ny översiktsplan kan cirkulära principer integreras inom fokusområdet klimat och robusthet. Detta kan ske inom pågående arbete.

Vid utveckling av nya detaljplaner görs en undersökning om betydande miljöpåverkan samt en miljöredovisning. Mallarna för undersökning och redovisning kan kompletteras med cirkulära perspektiv och återbruk för att göra dessa perspektiv till naturliga delar i bedömning av planers miljöpåverkan.

Inom markanvisning och upphandling kan cirkularitet och återbruk integreras genom efterfrågan av kompetens inom cirkularitet och återbruk, genom återbruksinventeringar, bedömning av återbrukspotential och genom omdaning och återbrukade material vid omvandling och nybyggnation.

I Nacka jobbar vi även med EU-taxonomin genom vårt gröna finansieringsramverk. EU-taxonomin är ett regelverk som hjälper till att klassificera miljömässigt hållbara investeringar. Två av målen i EU-taxonomin är ”begränsning av klimatförändringar” och ”cirkulär ekonomi förbättrad avfallshantering och återvinning”. Ambitionen är att målen i EU-taxonomin ska genomsyras i Nackas projektportfölj med gröna investeringar genom det gröna ramverket. Här har det oberoende forskningsinstitutet Cicero granskat kommunens ramverk och något Cicero rekommenderar är att Nacka bör säkerställa att relevanta projekt genomgår fullständiga livscykelanalyser.

I det nya klimat- och miljöprogrammet kan cirkulära principer och återbruk integreras och här finns det goda möjligheter för Nacka att utveckla ett arbetssätt och integrera EU-taxonominns mål i framtagandet av det nya programmet.

Andelen återbrukat material i Nackas stadsutvecklingsprojekt och fastighetsprojekt i egen regi är idag mycket låg och behöver öka som ett led i att minska Nackas klimatavtryck. Nacka har därför beslutat att ansöka om medlemskap i CCBUILD (Centrum för cirkulärt byggande). CCBUILD är en samverkansplattform för cirkulärt byggande med över 150 anslutna aktörer. CCBUILD erbjuder verktyg, marknadsplats och arbetssätt för cirkulärt byggande. Syftet att gå med i CCBUILD är att öka andelen återbrukat material i kommunens fastighetsprojekt genom att bygga kunskap och få tillgång till digitala verktyg

som stödjer återbruk av byggmaterial. Medlemskapet i CCBuild är möjligt att nyttja för andra enheter i Nacka kommun.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Juridik- och kanslistaben konstaterar, i likhet med enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete, att arbetet med klimatfrågan i stadsutvecklingen är under ständig utveckling, bland annat i Nackas strategi för klimat- och miljöambitioner i stadsutvecklingen. Som anges ovan i enheten för strategiskt klimatarbetes utredning och bedömning finns goda exempel i kommunen på ombyggnations- och återbruksprojekt såsom Järla sjö, Nacka strand och förskolan Panncentralen i Sickla. Kommunen arbetar aktivt med grön finansiering där klimat- och cirkulära perspektiv delvis integreras redan idag.

Den 2 maj 2023 beslutade kommunstyrelsen att uppdra åt klimat- och miljödirektören att ta fram ett nytt klimat- och miljöprogram som ersätter nuvarande miljöprogram 2016-2030 (KFKS-2023-00351). Ett nytt klimat- och miljöprogram där Nacka ska uttrycka sina långsiktiga ambitioner och mål inom klimat- och miljöområdet är under framtagande. Inom ramen för det nya miljö- och klimatprogrammet kommer även den nuvarande strategin för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen att utvecklas och kompletteras med ett cirkulärt perspektiv.

Mot denna bakgrund instämmer juridik- och kanslistaben i kommunstyrelsens miljöutskotts förslag till beslut och föreslår att kommunfullmäktige noterar att Nacka kommun arbetar i enlighet med intentionerna i motionen i pågående stadsutveckling, inte minst genom projektet klimatneutrala Nacka. Inom ramen för framtagandet av ett nytt miljö- och klimatprogram kommer även den nuvarande strategin för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen att utvecklas och kompletteras med ett cirkulärt perspektiv. Detta för att stärka och tydliggöra Nacka kommuns ambitioner för återbruk.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser. En aktualisering av klimat- och miljöambitioner för stadsutvecklingsprojekt liksom uppdatering av mallar och rutiner samt kommunens gröna ramverk bedöms kunna ske inom den kontinuerliga verksamhetsutvecklingen. Eventuella kostnader för återbruk i stadsutvecklings- och fastighetsprojekten utreds och beslutas inom respektive projekt.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut innebär positiva konsekvenser för barn om vi kan bidra till ett mer hållbart samhälle och nå klimatmålen.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 6 december 2023
Bilaga

1. Motionen
2. Protokollsutdrag från kommunstyrelsens miljöutskotts sammanträde 2023-12-06

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben